

Sygn. akt III AUa 60/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	Barbara Białecka Urszula Iwanowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 marca 2021 r. w S.

sprawy B. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.

o wysokość zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 7 grudnia 2020 r., sygn. akt IV U 460/19

1. uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przekazuje sprawę Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K. do ponownego rozpoznania,
2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania.

Urszula Iwanowska	Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka
-------------------	-------------------	------------------

Sygn. akt **III AUa 60/21**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z 18.03.2019 r. znak: (...) stwierdził, że B. S. jest dłużnikiem ZUS z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy. Zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 50.977.90 zł w tym:

1. z tytułu: składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 2012/05 do 12/2018 w kwocie 35.112,91 zł; odsetek za zwłokę w kwocie 12.062,00 zł;

2. z tytułu: składek na Fundusz Pracy w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okresy od 2012-03 do 2018-12 w kwocie 2743,99 zł; odsetek za zwłokę w kwocie: 1.059,00 zł.

W uzasadnieniu ZUS wskazał, że zgodnie z art.46 ust.1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U z 2017 r., poz.1778 ze zmianami) płatnik składek jest obowiązany obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. ZUS stwierdził, że w dniu 5.03.2019 r. wpłynęło do inspektoratu pismo, w którym ubezpieczony kwestionował sposób rozliczenia przez Zakład wpłat dokonanych w 2018 r. Zakład poinformował, że od 1 stycznia 2018 r. zmieniły się zasady opłacania i rozliczania składek, dzięki czemu płatnik opłaca składki jednym przelewem. Każda wpłata jest dzielona proporcjonalnie na wszystkie rodzaje opłacanych składek na podstawie ich udziału w ostatniej deklaracji rozliczeniowej. Podzieloną wpłatę Zakład rozlicza w pierwszej kolejności na najstarsze zaległości. Ubezpieczony, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie dokonywał płatności z tytułu w/w składek na rzecz organu rentowego stąd ZUS na podstawie art.83 ust.1 w/w ustawy określił wysokość jego zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia zdrowotne, społeczne, Fundusz Pracy.

B. S. wniósł odwołanie od w/w decyzji, domagając się w pierwszej kolejności zwrotu akt sprawy organowi rentowemu, ewentualnie uchylenia decyzji bądź jej zmiany poprzez ustalenie w prawidłowej wysokości zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy. W ocenie odwołującego, organ rentowy nieprawidłowo ustalił okres, którego dotyczy zadłużenie, a więc maj 2012 do grudzień 2018 oraz marzec 2012 do grudnia 2018. Okresy te nie są zbieżne z okresami ustalonymi decyzjami ZUS w przedmiocie ustalenia podstaw wymiaru składek z powyższych tytułów. Dotyczą one okresów od grudnia 2007 r. do grudnia 2015 r. W ocenie skarżącego, Zakład nie miał podstaw aby zaliczać dokonywane od grudnia 2015 r. do końca 2017 r. przez ubezpieczonego wpłaty na poczet należności wymagalnych wcześniej. Wynika to z §32 rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład. Według tego przepisu, do wpłat dokonanych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe. Niezrozumiałe, według odwołującego, więc jest objęcie zakresem decyzji okresu od grudnia 2015r. do grudnia 2017r. W ocenie skarżącego doszło również do przedawnienia znacznej części dochodzonych przez Zakład należności. Do końca 2011r. obowiązywał 10 letni termin przedawnienia należności z tytułu składek, który na mocy art. 11 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców został skrócony do lat 5. W związku z tym, bieg terminu przedawnienia należności wymagalnych przed 1 stycznia 2012 r. rozpoczął się z tą datą, a planowo powinien upłynąć 2 stycznia 2017 r. W ocenie skarżącego, postępowanie wszczęte w roku 2019 dotyczyło należności w dużym stopniu przedawnionych.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 7 grudnia 2020 r. oddalił odwołanie i nie obciążył ubezpieczonego kosztami procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że B. S. od 20.01.1992 r. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą Biuro C. B. S. z siedzibą w S.. Z tego tytułu podlega ubezpieczeniom społecznym w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z 18.05.2016r. ustalił dla B. S. kwoty należnych składek na Fundusz Pracy za okresy rozliczeniowe od 12/2007 do 12/2015. Prawomocną decyzją z 18 maja 2016r. Zakład stwierdził, że B. S. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 1 grudnia 2007 do 31 grudnia 2015 oraz stwierdził podstawę wymiaru składek na te ubezpieczenia w okresach rozliczeniowych od 12/2007 do 12/2015. Sąd Okręgowy w Koszalinie wyrokiem z 30.01.2017r. oddalił odwołania ubezpieczonego od obu decyzji ZUS z 18 maja 2016, a Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 22.02.2018 oddalił apelację wnioskodawcy. Wyrok uprawomocnił się z dniem 10.08.2018r.

Zgodnie z prawomocnymi decyzjami, Zakład w dniu 10.10.2018r. sporządził z urzędu dokumenty rozliczeniowe za okres od grudnia 2007 do grudnia 2015. Następnie w dniu 1.02.2019 zawiadomił ubezpieczonego o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia

społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy w zakresie m.in. składek na ubezpieczenie społeczne za okres od 02/2012 do 12/2018 i składek na Fundusz Pracy za okres od 02/2012 do 12/2018. Pismem z 11.02.2019 ubezpieczony zwrócił się do Zakładu o zweryfikowanie stanowiska w zakresie wysokości zadłużenia. Pismem z 25.02.2019 ZUS wyjaśnił, że wszelkie dokonane wpłaty po dniu 1 stycznia 2018 zostały rozliczone na poczet najstarszych zaległości. Wpłatą z dnia 12.01.2018 rozliczono składki za (...), wpłatą z 14.02.2018 za (...), wpłatą z 09.03.2018 za (...), wpłatą z 13.04.2018 za (...), wpłatą z 14.05.2018 za (...), wpłatą z 14.06.2018 za (...), wpłatą z 13.07.2018 za (...), wpłatą z 14.08.2018 za 07.2018, wpłatą z 14.09.2018 za (...). Z kolei wpłatą z 12.10.2018 rozliczono składki na Fundusze za okres rozliczeniowy (...) i (...). Następnie wpłatą z 14.11.2018 rozliczono składki na fundusze za okres rozliczeniowy: (...), (...), (...) do (...) w przypadku składek na fundusz ubezpieczeń społecznych, natomiast w przypadku składek na fundusz ubezpieczeń zdrowotnych, rozliczono wpłatą okres rachunkowy (...). W przypadku składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w/w wpłatą rozliczono składki i odsetki za zwłokę od 12/2007 do 01/2008, od 07/2009 do 08/2009. Wpłatą z 14.12.2018 rozliczono składki na fundusz ubezpieczeń społecznych za okres 04/2008, 08/2009 i (...). W przypadku składek na ubezpieczenie zdrowotne rozliczono składkę za okres (...). Powyższą wpłatą rozliczono też składki na Fundusz Pracy i Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za (...). Z kolei wpłatą z 14.01.2019 rozliczono składki na fundusz ubezpieczeń społecznych za okresy od 12/2011 do 02/2012 oraz składki na fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 12/2011 do 01/2012. Następnie wpłatą z 14.02.2019 rozliczono składki na fundusz ubezpieczeń społecznych za okresy 02/2012 i 03/2012, na fundusz ubezpieczeń zdrowotnych za okres 02/2017, 11/2018, (...) oraz składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres rozliczeniowy (...). Pismem z 6.03.2019 ubezpieczony stwierdził, że dokonane przez niego wpłaty należności składkowych, zostały rozliczone w inny sposób niż wskazał ubezpieczony.

Wpłatami z 28.06.2019 rozliczono kolejne składki na w/w Fundusze, na okresy rozliczeniowe wraz z odsetkami za zwłokę: (...), (...), (...), (...), (...), (...) jeśli chodzi o Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, zaś jeśli chodzi o Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych rozliczono okresy: 06/2012, 05/2012, (...). Dokonano również rozliczenia składek na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych za okres rozliczeniowy (...). Po rozliczonej wpłacie z 28.06.2019, kwota zadłużenia z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych wynosi 31.335,11 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 10.046,00 zł; kwota zadłużenia z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - 2636,35 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 996 zł. Natomiast po rozliczonej wpłacie z 30.08.2019, kwota zadłużenia z tytułu składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych - 27.144,78 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 8149 zł; kwota zadłużenia z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - 2526,46 zł, odsetki za zwłokę w kwocie 939 zł.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił odwołania ubezpieczonego i rozważył, że spór dotyczył ustalenia wysokości zadłużenia ubezpieczonego z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w okresach rozliczeniowych wymienionych w decyzji z 18.03.2019 r.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że nie skupiał się na formalnoprawnych kwestiach związanych z postępowaniem poprzedzającym wydanie zaskarżonej decyzji, lecz rozstrzygał o istocie sporu, dotyczącego wysokości zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek. Stosownie do art. 46 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U z 2020 r. poz. 266) płatnik składek jest obowiązany wg zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za dany miesiąc kalendarzowy. Obowiązek ten dotyczy również wspomnianych w art. 32 w/w ustawy składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne, co do których stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne w zakresie ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń.

Ubezpieczony nie kwestionował obowiązku opłacania składek na w/w ubezpieczenia i Fundusze, jednak w toku postępowania sądowego, w istocie nie przedstawił żadnych konkretnych i miarodajnych argumentów, pozwalających

na stwierdzenie, że Zakład nieprawidłowo rozliczał dokonane przez ubezpieczonego wpłaty, tytułem rozliczenia należności składkowych. Jeśli chodzi o sposób rozliczania tych należności, od 1 stycznia 2018r. nastąpiły istotne zmiany. Przed tą datą, obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów z 18.04.2008r. (Dz.U nr 78, poz. 465) w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych - §11 ust. 1 rozporządzenia regulował, że Zakład dokonuje rozliczenia dokonanej przez płatnika składek wpłaty na koncie płatnika i zewidencjonowania danych na koncie ubezpieczonego za dany miesiąc kalendarzowy na podstawie deklaracji oraz raportów lub deklaracji korygującej i raportów korygujących, zgodnie z oznaczeniem dokonany przez płatnika składek na dokumencie płatniczym, o którym mowa w art. 47 ust. 4a ustawy, z uwzględnieniem § 3 ust. 4 i § 25 w/w rozporządzenia. Sytuacja ta jednak nie dotyczy momentu, w którym Zakład koryguje przedstawione przez płatnika deklaracje rozliczeniowe, zgodnie z przesądzonym tytułem do ubezpieczeń i podstawą wymiaru składki. Co więcej, przepis ten mógł mieć tylko zastosowanie do wpłat dokonanych w okresie obowiązywania ówczesnego rozporządzenia. Z dniem 1 stycznia 2018r. zmodyfikowano sposób rozdzielania wpłat na w/w Fundusze, których dokonywali płatnicy składek prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą. Tego dnia weszło w życie nowe rozporządzenie Rady Ministrów z 21.09.2017 w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru zobowiązany jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2017r. poz. 1831). Przedmiotowe rozporządzenie określiło szczegółowe zasady rozliczania dokonanych wpłat składek tj. rozdysponowywania ich pomiędzy dysponentów poszczególnych funduszy, zasad rozliczania nadpłat i niedopłat na poszczególnych funduszach, zasad rozliczania wpłat dokonywanych z tytułu zawartych umów o rozłożenie płatności na raty czy też odroczenia terminu płatności składek, jak również wpłat na należności objęte przymusowym dochodzeniem. Kwoty składek na poszczególne fundusze wyliczane są w wyniku zastosowania tzw. algorytmu podziału. Dokonana przez płatnika składek wpłata na numer rachunku składkowego jest dzielona przez ZUS proporcjonalnie na należności wszystkich funduszy, w zależności od procentowego udziału składek na dany fundusz, określonych w deklaracji rozliczeniowej przekazanej za dany miesiąc kalendarzowy. Tak podzielone wpłaty podlegają zaliczeniu na należności danego funduszu począwszy od najstarszych należności, według najwcześniejszej daty powstania zobowiązania. Stosownie do treści §12 ust. 1 - 5 w/w rozporządzenia, Zakład dokonuje rozliczenia dokonanej przez płatnika składek wpłaty na koncie płatnika i zewidencjonowania danych na koncie ubezpieczonego za dany miesiąc kalendarzowy na podstawie deklaracji oraz raportów lub deklaracji korygującej i raportów korygujących, w części przypadającej na dany fundusz według podziału ustalonego zgodnie z § 7 ust. 1 w/w ustawy. Kwota wpłaty w części przypadającej na ubezpieczenia społeczne podlega zaliczeniu na fundusz emerytalny i otwarte fundusze emerytalne, fundusz rentowy, fundusz chorobowy oraz fundusz wypadkowy, począwszy od należności o najwcześniejszym terminie płatności, z uwzględnieniem § 13 ust. 1 w/w rozporządzenia. Kwota wpłaty w części przypadającej na Fundusz Emerytur Pomostowych podlega zaliczeniu na należności z tego tytułu, począwszy od należności o najwcześniejszym terminie płatności. Kwota wpłaty w części przypadającej na ubezpieczenie zdrowotne podlega zaliczeniu na należności z tego tytułu, począwszy od należności o najwcześniejszym terminie płatności. Kwota wpłaty w części przypadającej na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych podlega zaliczeniu na należności z tych tytułów, począwszy od należności o najwcześniejszym terminie płatności. Zasadą jest, że niezależnie od woli płatnika składek, wpłaty należności składkowych rozliczane są najpierw w celu uregulowania najstarszych zobowiązań płatnika jako przedsiębiorcy. Stanowić to ma motywację do regulowania swoich zobowiązań wobec ZUS na bieżąco i terminowo, tak aby zachować uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia społecznego i chorobowego. Dlatego też nie można było czynić żadnych zarzutów ZUS, co do sposobu kwalifikacji dokonanych przez ubezpieczonego wpłat, gdyż sposób ich rozdzielania wynikał wyłącznie z obowiązujących przepisów, w dacie dokonywania wpłaty.

Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotowej sprawie głównym zarzutem ubezpieczonego było to, że Zakład w nieprawidłowo zaliczył określone wpłaty, ale nie kwestionowano faktu, że ZUS rozliczył w całości dokonane przez wnioskodawcę wpłaty. Sąd podkreślił, że wpłaty dokonane po wniesieniu odwołania do Sądu, miały wpływ na wysokość zadłużenia, ale nie miały wpływu na treść zaskarżonej decyzji, którą Sąd oceniał na moment jej wydania. Oczywiście było dla Sądu, że Zakład jako organ realizujący zadania dot. egzekwowania obowiązków płatniczych, po

uprawomocnieniu się zaskarżonej decyzji, nie będzie mógł dochodzić należności, które zostały przez wnioskodawcę częściowo spłacone w toku niniejszego postępowania, po dniu 18 marca 2019 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie doszło również do przedawnienia należności składkowych objętych treścią zaskarżonej decyzji. Z dniem 1 stycznia 2012 r., na podstawie art. 11 pkt 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. z 2011 r. Nr 232, poz. 1378) - zmieniającego treść art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, skrócony został okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne z 10 do 5 lat. Taki okres przedawnienia ma zastosowanie w niniejszej sprawie, albowiem należności składkowe ubezpieczonego, objęte treścią zaskarżonej decyzji powstały po 1 stycznia 2012 r. W niniejszej sprawie znaczenie ma treść art. 24 ust. 5 f w/w ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Stanowi on, że w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. W ocenie Sądu, w przypadku należności składkowych B. S., bieg terminu przedawnienia uległ dwukrotnie zawieszeniu. Po raz pierwszy od 18.03.2016 do 10.08.2018, kiedy to trwało postępowanie w sprawie ustalenia zasadności podlegania do ubezpieczeń społecznych i wysokości podstawy wymiaru składki na te ubezpieczenia oraz wysokości podstawy wymiaru składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Ponownie termin przedawnienia rozpoczął swój bieg przez okres od 11.08.2018 do 1.02.2019, kiedy to ZUS zawiadomił o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie ustalenia wysokości zadłużenia ubezpieczonego z tytułu w/w nieopłaconych składek na Fundusze, które zakończyło się wydaniem zaskarżonej obecnie decyzji. W związku z powyższym, w chwili obecnej, do momentu uprawomocnienia się decyzji ZUS z dnia 18.03.2019r., bieg terminu przedawnienia ponownie uległ zawieszeniu. Skoro tak, to nie może być mowy o przedawnieniu należności składkowych dochodzonych w zaskarżonej decyzji, albowiem nie upłynął jeszcze 5 letni termin ich przedawnienia.

Apelację od wyroku złożył płatnik składek.

Płatnik zarzucił wyrokowi: 1) naruszenie art. 477¹⁴ § 1 i 2¹ k.p.c. przez oddalenie odwołania, gdy istniały podstawy do uchylenia decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, w związku z rażącym naruszeniem przez ten organ przepisów o postępowaniu, tj. art. 107 § 1 i 3 k.p.a. w zw. z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wyrażającym się w tym, że decyzja ZUS z uwagi na jej lakoniczność i braki merytoryczne nie może podlegać weryfikacji, zaś późniejsze wyjaśnienia (wyliczenia) organu złożone w trakcie postępowania nie mogą konwalidować tych braków, gdyż kontroli sądowej podlega decyzja na dzień jej wydania, a ponadto wskazany w tych pismach sposób zaliczeń składek wpłacanych przez ubezpieczonego różni się od przedstawionego na dzień zakończenia postępowania dowodowego sposobu zaliczeń, 2) naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. przez niepowołanie w sprawie biegłego z zakresu rachunkowości w celu ustalenia jakie jest zadłużenie ubezpieczonego z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy na dzień wydania decyzji, tj. 18 marca 2019 r., podczas gdy powołanie biegłego było niezbędne w związku ze sprzecznym stanowiskiem stron, a także w związku z faktem, że nie było możliwości weryfikacji kwoty zadłużenia z uwagi na ogólnikowość decyzji, 3) naruszenie art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. poprzez oddalenie odwołania w sytuacji gdy istniały podstawy do jego uwzględnienia poprzez zmianę decyzji w zakresie wysokości zadłużenia ubezpieczonego, w związku z nieprawidłowym zaliczeniem przez organ rentowy wpłat dokonywanych przez ubezpieczonego, bez uwzględnienia wskazań co do sposobu zaliczenia wpłacanych składek zawartych w deklaracjach oraz ich przedawnienia.

Wskazując na powyższe zarzuty, płatnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz decyzji ZUS z dnia 18 marca 2019 r. i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest zasadna.

W sprawie interpretacja prawa materialnego nie budziła wątpliwości. Ubezpieczony nie kwestionował obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz wymagane Fundusze, tj. Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, stosownie do art. 46 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie

ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U z 2020 r. poz. 266) w zw. z art. 32 ww. ustawy. Natomiast spór dotyczył prawidłowości rozliczenia wpłat płatnika na przestrzeni lat od 2015 roku do 2019 roku, i w tej kwestii apelujący zakwestionował ustalenia Sądu pierwszej instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji nie dostrzegł istoty sprawy, a przynajmniej nie dał temu wyrazu w uzasadnieniu wyroku. Należy zaznaczyć, że zaskarżona decyzja z 18.03.2019 r., obejmująca nieopłacone należności składkowe za okres marzec 2012 – grudzień 2018, nie stanowiła prostej decyzji, stwierdzającej na podstawie zapisów w systemie informatycznym, nieopłacenie składek, lecz była konsekwencją dużo wcześniejszej decyzji z 18.05.2016 r., ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym od 1 grudnia 2007 do 31 grudnia 2015 i stwierdzającej podstawy wymiaru składek, a dalej, sporządzenia przez organ z urzędu dokumentów rozliczeniowych, dotyczących wstecznego obowiązku zapłaty składek za lata 2007/2015. Organ po uwzględnieniu wpłat ubezpieczonego, dokonał rozliczenia należności i stwierdzając nadal zaległości składkowe, które ostatecznie według wyliczenia organu, przypadały na okres od maja 2012 r., wydał sporną decyzję. Ubezpieczony jednak od początku, od wszczęcia postępowania wyjaśniającego w lutym 2019 r. w sprawie zaległości składkowych, kwestionował sposób rozliczenia wpłat. Dlatego w niniejszym postępowaniu, rzeczą Sądu było zweryfikowanie prawidłowości rozliczenia wpłat ubezpieczonego dokonywanych na przestrzeni lat, tj. od chwili zaistnienia sporu na gruncie decyzji z 18.05.2016 r., ustalającej podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym okresie grudzień 2007/ grudzień 2015 i de facto zaległości ubezpieczonego od roku 2007.

Sąd Okręgowy był zatem zobowiązany, rozważając zarzuty płatnika, po pierwsze ocenić kwestię przedawnienia, po drugie prawidłowość zaliczania poszczególnych wpłat na poczet bieżących płatności, bądź zaległości. W tych kwestiach ustalenia Sądu były jednak niedostateczne, ponieważ w sprawie nadal istnieją wątpliwości co do stanu faktycznego, a ostatecznie wyliczona w toku postępowania sądowego wysokość zobowiązania płatnika, odbiega od treści decyzji.

Sąd Apelacyjny, ustalając fakty, stwierdził że decyzją organu z 18.05.2016 r. ustalono ubezpieczonemu składki jako prowadzącemu pozarolniczą działalność na FP za okres grudzień 2007 do grudzień 2015, ponieważ ubezpieczony był zgłoszony tylko do ubezpieczenia zdrowotnego, jako że posiadał inny, pracowniczy tytuł ubezpieczenia, jednak od grudnia 2007 do grudnia 2015 brak miesięcznych raportów rozliczeniowych potwierdzających ubezpieczenie pracownicze, a pracodawca wyrejestrował ubezpieczonego z datą 1.12.2007 – akta ZUS. Kolejną decyzją z 18.05.2016 r. stwierdzono podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 1.12.2007 do 31.12.2015 z tytułu działalności gospodarczej i stwierdzono podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ponieważ ubezpieczony nie był zgłoszony do ubezpieczeń z tytułu działalności gospodarczej i nie deklarował składek. Organ sporządził, jako załącznik do protokołu kontroli z 16.02.2016 r. zestawienie miesięcznych różnic w zakresie składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za okres 12.2007 do 12.2015 i wyliczył kwotę przypisu/zobowiązania 56.819,52 zł oraz z tytułu zestawienia różnic w zakresie składek na FP i FGŚP kwotę 4.903,84 zł.

W dniu 1.02.2019 r. organ utworzył w aplikacji wydruk przeglądu danych – stany należności z tytułu należności na FP , FGŚP i FUS za okres od lutego 2012 do grudnia 2015, luty 2017, od września 2018 do grudnia 2018 z którego wynikała należność 80.040, 82 zł i niedopłata 40.898, 79 zł (akta składkowe ZUS). Organ w lutym 2019 r. wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia za okres od lutego 2012 do grudnia 2018, o czym poinformował ubezpieczonego. Ubezpieczony 13.02.2019 r. zgłosił zastrzeżenia i złożył zestawienie naliczeń zobowiązań wobec ZUS i terminu uiszczenia zobowiązań, na podstawie DRA oraz załączył dokumenty źródłowe. Wskazał, że składki ubezpieczeniowe są płacone terminowo, zaś okres do grudnia 2015 r. w zakresie naliczeń i zapłat został rozliczony przez organ w trakcie kontroli (...) zakończonej decyzjami z 18.05.2016 r. Natomiast od grudnia 2015 r. do stycznia 2019r. należność opłacał terminowo i w wysokościach zadeklarowanych w deklaracjach. I tu nasuwa się niewyjaśniona wątpliwość, czy składki płacone przez płatnika na bieżąco, od grudnia 2015 do listopada 2017, gdy nastąpiła zmiana sposobu rozliczania składek, były zaksięgowane zgodnie ze wskazaniem płatnika, wynikającym z deklaracji.

W odpowiedzi z 25. lutego organ wyjaśnił, że zadłużenie z tytułu składek powstało na skutek korekt dokumentów rozliczeniowych od grudnia 2007 do grudnia 2015, które sporządzono z urzędu. Organ nie ustosunkował się do

zastrzeżeń i złożył rozliczenie wpłat jedynie od 1.01.2018 r. do lutego 2019 r. Nie przedstawił rozliczenia wpłat z okresu od 1.12.2015 do 1.12.2017. Nie wyjaśnił szczegółowo kwestii przedawnienia poszczególnych miesięcznych należności od grudnia 2007 r. do listopada 2011 r., tj. do zmiany przepisów dot. przedawnienia. Organ przedstawił raport rozliczenia należności płatnika od grudnia 2015. Natomiast pozostaje niewyjaśniony sposób rozliczenia płatności przed kontrolą organu w grudniu 2015 r., które wynikały z decyzji organu, ustalającej obowiązek składkowy od grudnia 2007 roku. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wątpliwości dotyczą zagadnień: czy prawidłowo organ rozliczył zadłużenie z tytułu składek, powstałe na skutek korekt dokumentów rozliczeniowych od grudnia 2007 do grudnia 2015 r., które sporządzono z urzędu oraz czy składki od grudnia 2007 uległy przedawnieniu i czy organ zgodnie z prawem zarachował płatności dokonane przed 1.01.2018 r. tj. w myśl §11 ust. 3 rozporządzenia RM z 18.04.2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek.

Należy też zauważyć szereg niejasności wynikłych już na etapie postępowania sądowego, w odniesieniu do postępowania administracyjnego. Mianowicie, w piśmie procesowym z 12.07.2019 r. organ wyjaśnia, że składki od grudnia 2015 do września 2018 były rozliczone zgodnie z opisem wpłat dokonanych przez płatnika, jednak nie ma odpowiedzi na pytanie, dlaczego w spornej decyzji ujęto składki za ciągły okres od maja 2012 do grudnia 2018. Wprawdzie padło stwierdzenie, że taka sytuacja wynika z proporcjonalnego zarachowania wpłat, niemniej wyjaśnienie nie jest wystarczające, wobec braku precyzyjnego rozliczenia, w formie załącznika do decyzji, poszczególnych miesięcznych należności i tytułów składkowych.

Dalej, w piśmie z 25.02.2019 r. organ wyjaśnia ubezpieczonemu, że okres przedawnienia zobowiązań wynosi 5 lat, jednak z uwagi na okoliczność ingerującą, okres przedawnienia uległ zawieszeniu do dnia uprawomocnienia się wyroku tj. 22.02.2018 r. Niemniej, w odpowiedzi na odwołanie organ wskazuje, że składki od 12.2007 do 11.2011 uległy przedawnieniu w dniu 2.01.2019 r., uwzględniając przy tym zawieszenie biegu przedawnienia od 16.02.2016 do 22.02.2018. Końcowo, na rozprawie pełnomocnik organu wyjaśnił, że składki od marca 2012 r. nie uległy przedawnieniu, zaś Sąd zauważa, że sporną decyzją objęto składki nie od marca, lecz dopiero od maja 2012 r. Tej nieścisłości organ nie wyjaśnił. W tym kontekście, nieprawidłowo ocenił Sąd I instancji, że należności składkowe ubezpieczonego objęte treścią zaskarżonej decyzji powstały po dniu 1 stycznia 2012 r. Należy bowiem podkreślić, że należności ujęte w decyzji są wynikiem rozliczenia składek z wcześniejszych okresów, od roku 2007, a zatem kwestia przedawnienia jest kluczowa dla prawidłowości rozliczenia.

I wreszcie, w odpowiedzi na pozew organ wskazał, że wpłaty po 1.01.2018 zarachowano na najstarsze zaległości, ale nie wyjaśnił, dlaczego w piśmie z 25.02.2019 poinformował płatnika, że rozliczał wpłaty na bieżące należności, co dotyczyło wpłat od stycznia 2018 do września 2018 r., zaś wpłaty od października 2018 do lutego 2019 rozliczał na poczet należności z roku 2007, 2008, 2009, 2012, 2018, 2011, 2017, a przy tym wszystkim należy też zauważyć, że organ stwierdził przecież przedawnienie należności od 12.2007 do 11.2011, bądź do lutego 2012. Organ nie wyjaśnił, jakie znaczenie nadał informacji wysłanej do płatnika z 25.02.2019, i czy po tej informacji dokonał kolejnego rozliczenia salda, tak jak to wynika z informacji adresowanej do Sądu I instancji.

Sąd Okręgowy nieprawidłowo zinterpretował też działania organu po odnotowaniu wpływu pisma płatnika z dnia 1.07.2019 r., wskazującego że 28.06.2019 r. płatnik dokonał wpłat zobowiązań za okres I półrocza 2015 wraz z odsetkami, oraz pisma z 30.08.2019 r. wskazującego na kolejną zapłatę, tj. za drugie półrocze 2015 wraz z odsetkami. Rzecz oczywista, że wskazane wpłaty wpłynęły na wysokość zadłużenia, szczególnie że cały czas wątpliwości budził sposób rozliczania najstarszych należności. Organ wyjaśnił, że dokonał ponownej korekty zobowiązania płatnika, co jednak nie przełożyło się na zmianę decyzji ustalającej zobowiązanie składkowe. Należy podkreślić, że sporna decyzja jest tytułem egzekucyjnym i pozwala organowi na przymusową egzekucję należności wskazanych w decyzji. Wymaga też zaznaczenia, że organ w trybie art. 477¹³ §1 k.p.c. może zmienić zaskarżoną decyzję przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony, co spowoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Z drugiej strony, Sąd jest związany przestrzeganiem procedury cywilnej, która w art. 316 §1 k.p.c. stanowi, że sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. W stanie sprawy zaskarżona decyzja nie odpowiadała stanowi faktycznemu, co Sąd

pomiął, formułując niejasne stwierdzenie, że Zakład jako organ realizujący zadania dot. egzekwowania obowiązków płatniczych, po uprawomocnieniu się zaskarżonej decyzji, nie będzie mógł dochodzić należności, które zostały przez wnioskodawcę częściowo spłacone w toku niniejszego postępowania. Sąd nie wyjaśnił tego wyводу i nie uwzględnił, że organ dysponuje tytułem egzekucyjnym obejmującym kwoty nienależne organowy. W sprawie, wobec zmniejszenia zobowiązania płatnika, organ niewątpliwie powinien był wydać decyzję zmieniającą.

Wobec szeregu omówionych wyżej wątpliwości i niejasności stanu faktycznego, oraz wobec częściowej zapłaty należności składkowych w toku postępowania sądowego, co zmniejszyło zadłużenie w stosunku do wartości ujętej w spornej decyzji, w ocenie Sądu Apelacyjnego sprawa wymaga ponownego rozpoznania. W szczególności wymagane jest jednoznaczne ustalenie należności przedawnionych, przy czym w myśl art. 24 ust. 5 f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, należy uwzględnić, że bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna, czyli jak ustalił Sąd Okręgowy od 18.03.2016 do 10.08.2018, kiedy to trwało postępowanie w sprawie ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym i wysokości podstawy wymiaru składek. Po czym, należy w sprawie dokonać rozliczenia, wyjaśniając jakie należności, na jakie okresy i tytuły składkowe zostały zaliczone oraz na jakiej podstawie prawnej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny zgodnie z art. 477^{14a} k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu. Na podstawie art. 100 k.p.c. zniesiono wzajemnie między stronami koszty postępowania – zastępstwa procesowego, ponieważ z chwilą uchylenia zaskarżonego wyroku i spornej decyzji, sprawa ponownie wraca do punktu wyjścia i będzie rozstrzygnięta nową decyzją organu. W takim stanie procesowym, nie ma strony wygrywającej, a to uzasadnia wzajemne zniesienie kosztów dotychczasowego postępowania.

Urszula Iwanowska	SSA Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka
-------------------	-----------------------	------------------